

Озірна Є. І.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник, заступник
начальника відділу організації наукової
діяльності та захисту прав
інтелектуальної власності Національної
академії внутрішніх справ

Калиновський О. В.

СВІДОК ПРИ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВІ

Поняття домашнього насильно ввійшло до законодавства України не так давно, хоче його коріння починається задовго до визнання проблеми проблемою. «Моя хата скраю, а нічого не знаю», та інші подібні вислови були досить актуальними, адже привчали не лізти в «не своє діло». Але ці вислови показали свою неактуальність в нашому менталітеті у світлі останніх подій. Адже чи твоє діло – насильство над іншими людьми, навіть якщо має назву «домашнє»?

Є теорія, що , чим більше людей стають свідками чогонебудь, в даній ситуації – свідками домашнього насильства, тим менше шансів, що люди допоможуть потерпілому. Психологічні аспекти сприймання цього феномену, який має назву «ефект стороннього спостерігача» вивчала Кендра Черрі.

«Тенденція до того, що особа, оточена групою незнайомих, утримується від дій, заснована на плюралістичному невігластві: оскільки кожен з перехожих залежить від інших, щоб надати підказки для відповідних дій, ніхто нічого не робить» [1].

Є два основні фактори, які цьому сприяють. По-перше, присутність інших людей створює дифузію відповідальності. Оскільки є інші спостерігачі, люди не відчують такого сильного тиску, щоб вжити заходів. Вважається, що відповідальність за дії розподіляється між усіма присутніми. По-друге, це «необхідність» відповідати соціальним нормам. Коли інші свідки не реагують, люди сприймають це як сигнал про те, що все нормально і не потрібно реагувати.

Також, свідки домашнього насильства свою бездіяльність аргументують тим, що ситуація була неоднозначною. Одним з

найяскравіших прикладів цього є жорстоке вбивство молодій жінки на ім'я Кетрін «Кітті» Дженовезе. У п'ятницю, 13 березня 1964 року, 28-річний Дженовезе повертався додому з роботи. Коли вона наблизилася до входу в свою квартиру, на неї напав і поранив чоловік, якого пізніше назвали Вінстоном Мозлі.

Незважаючи на неодноразові заклики Дженовезе про допомогу, жоден із близько десятка людей у сусідньому житловому будинку, які почули її крики, не викликав поліцію, щоб повідомити про інцидент. Вперше напад почався о 3:20 ранку, але лише о 3:50 ранку хтось вперше звернувся до поліції.

Багато з 38 свідків повідомили, що вони вважали, що були свідками «сварки коханців», і не усвідомлювали, що молоді жінку насправді вбивають. [2].

Ця справа є прикладом ефекту спостерігача у вступних підручниках психології.

Задля ліквідації даної проблеми слід покращувати обізнаність населення про те, як слід поводити себе, коли вони стали свідками домашнього насильства. А також покращувати захист потерпілих. Адже страх того, що після звернення до правоохоронних органів потерпілою або заявником, кривдник буде вчиняти насильство над жертвою більш жорстокіше – це ще одна причина неповідомлення інформації про вчинення даного кримінального правопорушення.

Особливу увагу слід приділяти свідкам домашнього насильства, яким не виповнилося 18 років, тобто дітям, які стали свідками домашнього насильства. Адже згідно з Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», дитина, яка постраждала від домашнього насильства, – це особа, яка не досягла віку 18-ти років і зазнала домашнього насильства в будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства [3].

Діти, які є свідками насильства в сім'ї, нарівні із жертвами, також отримують великий стрес. Крім того, діти наражаються на вищу небезпеку стати жертвою насильства або зневаги, якщо вони живуть у ситуації насильства. Перенесений у дитинстві досвід домашнього насильства чинить негативний вплив на подальше життя дитини. Діти – свідки насильства більш схильні до ризику щодо комплексу емоційних і поведінкових проблем: тривоги, депресії, низького рівня успішності в школі й самооцінки, нічних жахів і скарг на фізичне здоров'я.

На жаль, у правоохоронній системі існує велика проблематика залучення факту, що домашнє насильство, яке вчиняється в присутності дитини, автоматично робити дитину –

потерпілою. Наприклад, у судовій справі № 944/1222/21 від 12 травня 2021 року суддя Яворівського районного суду Львівської області посилаючись на малозначність вчиненого адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 173-2 КпАП України звільнив кривдника від адміністративної відповідальності попри те, у постанові було зазначено, що ОСОБА_1 вчинив відносно дружини домашнє насильство, а саме: обзивав нецензурною лайкою в присутності малолітньої дитини, чим могла бути завдана шкода психічно здоров'ю потерпілої [4]. Як бачимо, у цьому випадку яскраво проілюстрована прогалина роботи правоохоронних органів під час складання протоколу на факт реагування вчинення домашнього насильства.

У судовій справі № 944/2449/21 від 6 липня 2021 року Яворівського районного суду Львівської області відображена аналогічна ситуація, де не було зафіксовано неповнолітню дівчинку як постраждалу, хоча чітко вказано у постанові «погрожував фізичною розправою в присутності неповнолітньої дочки ОСОБА_3, 2007 року народження, внаслідок чого могла бути завдана шкода психічному здоров'ю потерпілої [5].

Однією з найважливіших проблем не фіксування у протоколі дитини як постраждалої від домашнього насильства є те, що це ускладнює процес винесення судом обмежувального припису, зокрема в пункті обмеження спілкування кривдника з постраждалою дитиною. Адже коли діти проживають з матір'ю, суддя виносить обмежувальний припис тільки на жінку, а кривдник маніпулює дитиною. Але діти також потребують захисту в даних ситуаціях. Та обмежувального припису від батька задля безпеки. У справі № 336/7768/21 від 28 жовтня 2021 року розглянутої Шевченківським районним судом м. Запоріжжя зазначено, що потерпіла хотіла щоб суд виніс обмежувальний припис щодо неї та її малолітнього сина [6]. Але суддя задовольнив вимогу частково, винісши припис на 6 місяців тільки відносно заборони наблизитись, розшукувати та спілкуватись з жінкою.

Тому, проблематика значення свідків у вчиненні домашнього насильства досить актуальна та потребує змін.

Список використаних джерел

1. Branscombe, NR, Baron, RA (2017). Соціальна психологія. Нью-Йорк, Нью Йорк: Пірсон.

2. Меннінг Р., Левін М., Коллінз А. Вбивство Кітті Дженовезе та соціальна психологія допомоги: притча про 38

свідків. Am Psychol. 2007;62(6):555-62. doi:10.1037/0003-066X.62.6.555.

3. Закон України «Про запобігання домашньому насильству». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

4. Постанова Яворівського районного суду Львівської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96612287>.

5. Постанова Яворівського районного суду Львівської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98387149>.

6. Постанова Шевченківського районного суду м. Запоріжжя URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100985086>.

Олексин Х. Л.,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем превентивної
діяльності та запобігання корупції
навчально-наукового інституту № 3
національної академії внутрішніх справ

Литвин В. В.

ВИЯВЛЕННЯ ФАКТОРІВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На сьогоднішній день у XXI столітті найактуальнішою проблемою у світі постають питання одного із найбільш небезпечних злочинів проти людства як торгівлі людьми. Як відомо, це діяння є кримінально караним у більшості країн світу, в нашому вітчизняному законодавстві воно знайшло своє закріплення в Кримінальному кодексі України, а саме в статті 149 [1]. Сучасні види та форми експлуатації людини та методи вчинення такого злочину в сучасному світі, створюють неабияку загрозу для суспільства. Зокрема, ця проблема стосується і України. Особливо, коли діє воєнний стан, росія продовжує вести збройну агресію проти України, ворог насильно примушує виїжджати з окупованих територій повноправних громадян України або в кінцевому результаті, вивозить їх насильно на територію росії, а також на